

Wichrowski, Zbigniew

Badania ratownicze na cmentarzysku kultury przeworskiej w Kraśniku-Piaskach, stan. 2, woj. lubelskie

---

Archeologia Polski Środkowowschodniej 5, 96-104

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZBIGNIEW WICHROWSKI

BADANIA RATOWNICZE NA CMENTARZYSKU KULTURY PRZEWORSKIEJ W KRAŚNIKU-PIASKACH, STAN. 2, WOJ. LUBELSKIE

W roku 1999 kontynuowano prace ratownicze na cmentarzysku ciałopalnym z okresu wpływów rzymskich w Kraśniku-Piaskach (stan. 2). Był to trzeci w kolejności sezon badań. Prace trwały z krótkimi przerwami w dniach od 3 września do 5 listopada 1999 r. Zasadniczym celem badań było całkowite rozpoznanie obiektu i uchwycenie jego granic. Spenetrowano więc cały przypuszczalny obszar cmentarzyska lokalizatorem metali, zwłaszcza w części całkowicie zniszczonej i zniwelowanej. Przebadano wykopami badawczymi obszar o pow. 3,8 ara (ryc. 1). Główne prace skoncentrowano na działce 426, którą rozpoznano tylko sondażowo w roku 1998. W obrębie tej działki uchwycono granice cmentarzyska od strony NE i E. Zasięg obiektów grobowych jest przedłużeniem, prawie po linii prostej, granicy ich występowania stwierdzonej w czasie badań działki 425. Na obrzeżach na zewnątrz cmentarzyska stwierdzono występowanie dużych głazów narzutowych, być może wyznaczających jego granice (ryc. 2).

W obrębie działki 426 uchwycono też zasięg pierwotnej krawędzi wyrobiska. W stosunku do wstępnej lokalizacji jest ona przesunięta o 12 metrów, ma też lekko ukośny i nieregularny przebieg w stosunku do osi działki. Stwierdzono jej zasięg w wykopie 8 założonym wzdłuż między działkami 426 i 425. Po zakończeniu gospodarczej eksploracji piasku zniwelowano skarpe od E na odcinku 12-15 metrów, spychając zespoły grobowe zalegające na odcinku kilku metrów i głębokości ok. 120-150 cm od obecnej powierzchni.

Cała przestrzeń zniwelowana, przykryta masą nasuniętej przemieszanej ziemi, zawiera liczne zabytki ze zniszczonych grobów, w tym metalowe. Zlokalizowano tu w warstwie ornej 7 zapinek żelaznych i brązowych, grot włóczni, noże, nity.

Założono małe sondażowe wykopy od S na sąsiedniej działce (dz. 435). W tej części krawędź wybierzyska znajduje się poza linią występowania grobów. Nie stwierdzono tu, jak i na krawędzi wybierzyska od S, gdzie układ warstw jest niezakłócony, jakichkolwiek obiektów grobowych, śladów kości ani ceramiki z OWR. Wydaje się, że jeśli cmentarzysko znajdowało się w obrębie działki 435, co pewnie miało miejsce na północnych obrzeżach, zostało ono całkowicie zniszczone.

Założono też rów sondażowy o wymiarach 15 x 1 m w obrębie działki 424 (od NW), poprzeczny do jej osi oraz 1 wykop. Nie natrafiono tu na obiekty grobowe.

Stwierdzono natomiast występowanie pojedynczych fragmentów ceramiki i spalonych kości w warstwie żółtego piasku pod humusem.

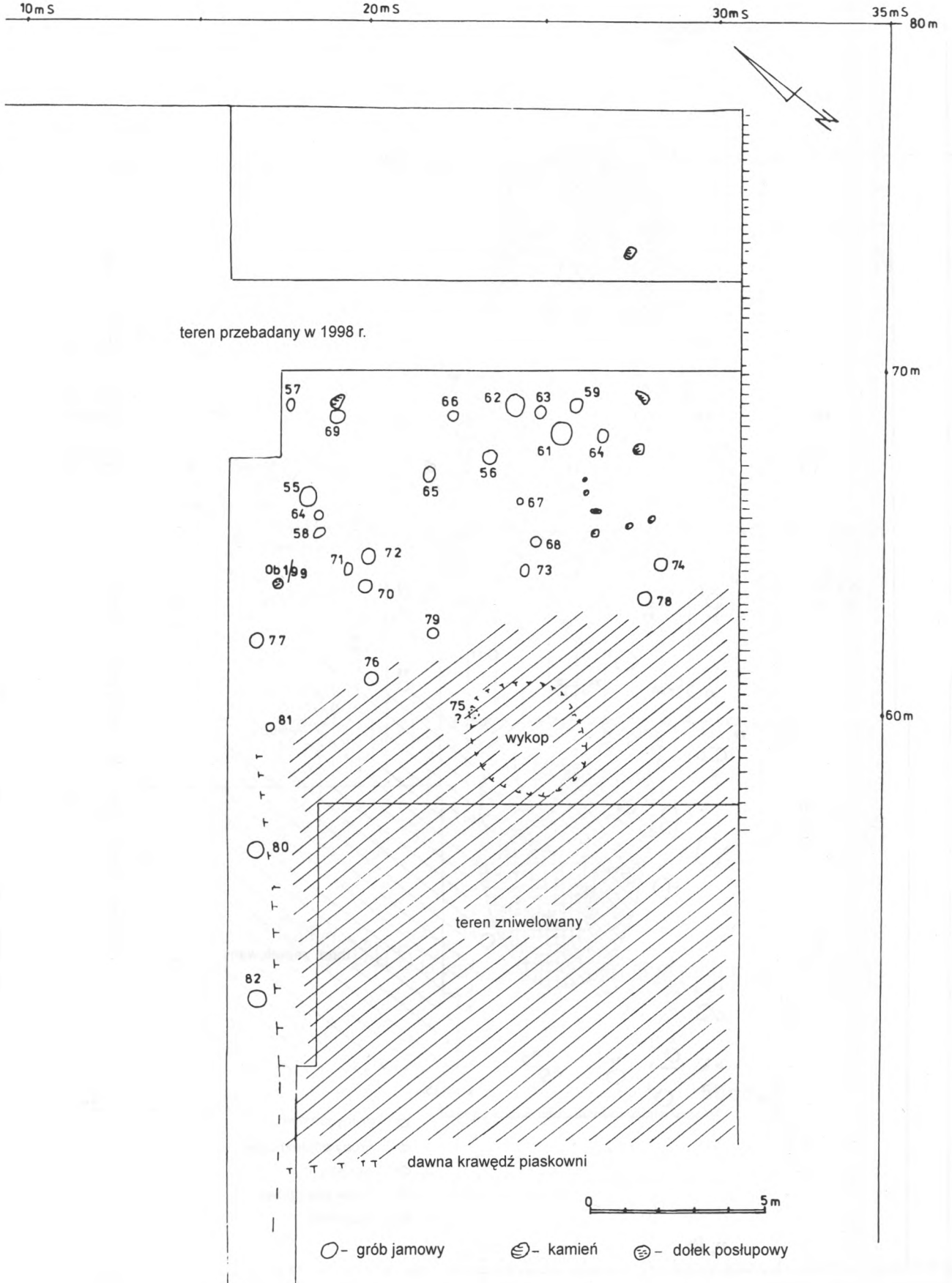
Na następnej działce od NW (dz. 414) w 2 wykopach nie odkryto żadnych zabytków pradziejowych. Stwierdzono tylko na powierzchni 1 fragment ceramiki OWR, prawdopodobnie przemieszczony i kilkanaście odłupków z krzemienia świeciechowskiego, które występują też na terenie cmentarzyska. Teren ten należy definitywnie wykluczyć z obszaru cmentarzyska.

W trakcie sezonu odkryto 28 grobów ciałopalnych jamowych oraz 1 prawdopodobnie dół postłupowy.

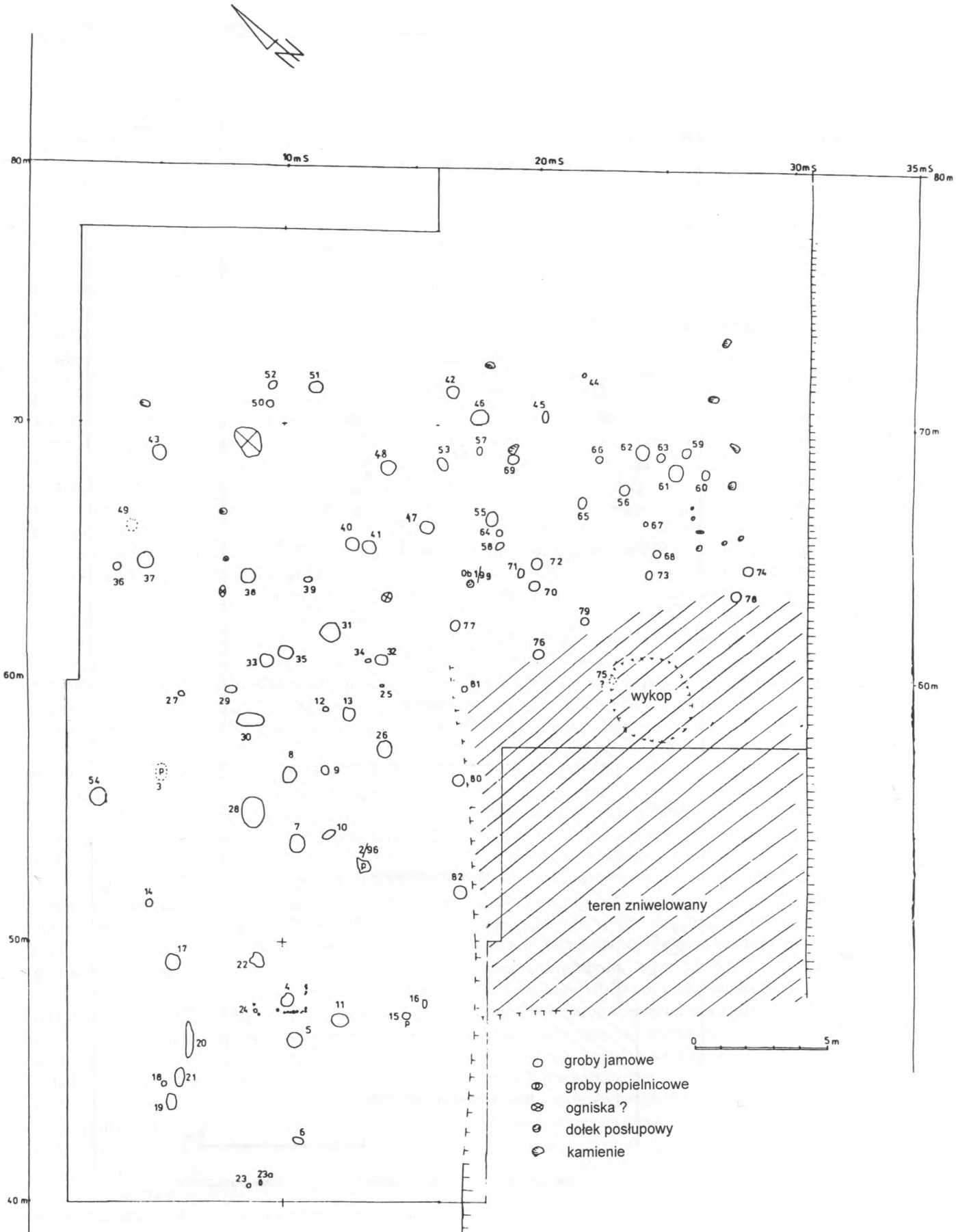
Prawie wszystkie zarejestrowane groby noszą ślady niszczenia przez orkę. Większość stropów obiektów wystąpiła na głębokości 28-30 cm, tuż pod humusem. W tej partii stanowiska humus ma większą miąższość niż w obrębie działki 425, ponieważ skumulowano na niej warstwę oraniny, zsuniętą z terenu przyszłego wybierzyska. Kilka obiektów ma jamy grobowe w dużym stopniu naruszone i zniekształcone przez jamy zwierzęce. Tylko 6 grobów (nr 60, 61, 64, 74, 77, 78) posadowionych nieco głębiej (30-35 cm) jest mniej zniszczonych. Łącznie na 82 znane groby na cmentarzysku, wystąpiły dotąd 2 groby popielnicowe i jeden niepewny, co stanowi około 2,5% wszystkich obiektów.

Groby jamowe są różnicowane zarówno pod względem wielkości jak też charakteru wypełniska oraz wyposażenia. Jamy grobowe są z reguły nieduże. Przeważają obiekty o zbliżonym do koła zarysie o wymiarach 50-60 cm i zachowanej miąższości 25-30 cm, przy niekawatym lub półkolistym przekroju. W pojedynczych przypadkach (grób 60) miąższość jamy przekracza 40 cm. Wyróżnia się też kilka bardzo niewielkich i płytkich jam grobowych (nr 63, 67, 71, 73, 81) o zarysie w granicach 10-20 cm i miąższości 8-15 cm – prawdopodobnie grobów dziecięcych z niewielką ilością drobnych kosteczek, czy wręcz pyłu kostnego trudnego do eksploracji, z bardzo ubogim wyposażeniem lub pozbawionych wyposażenia.

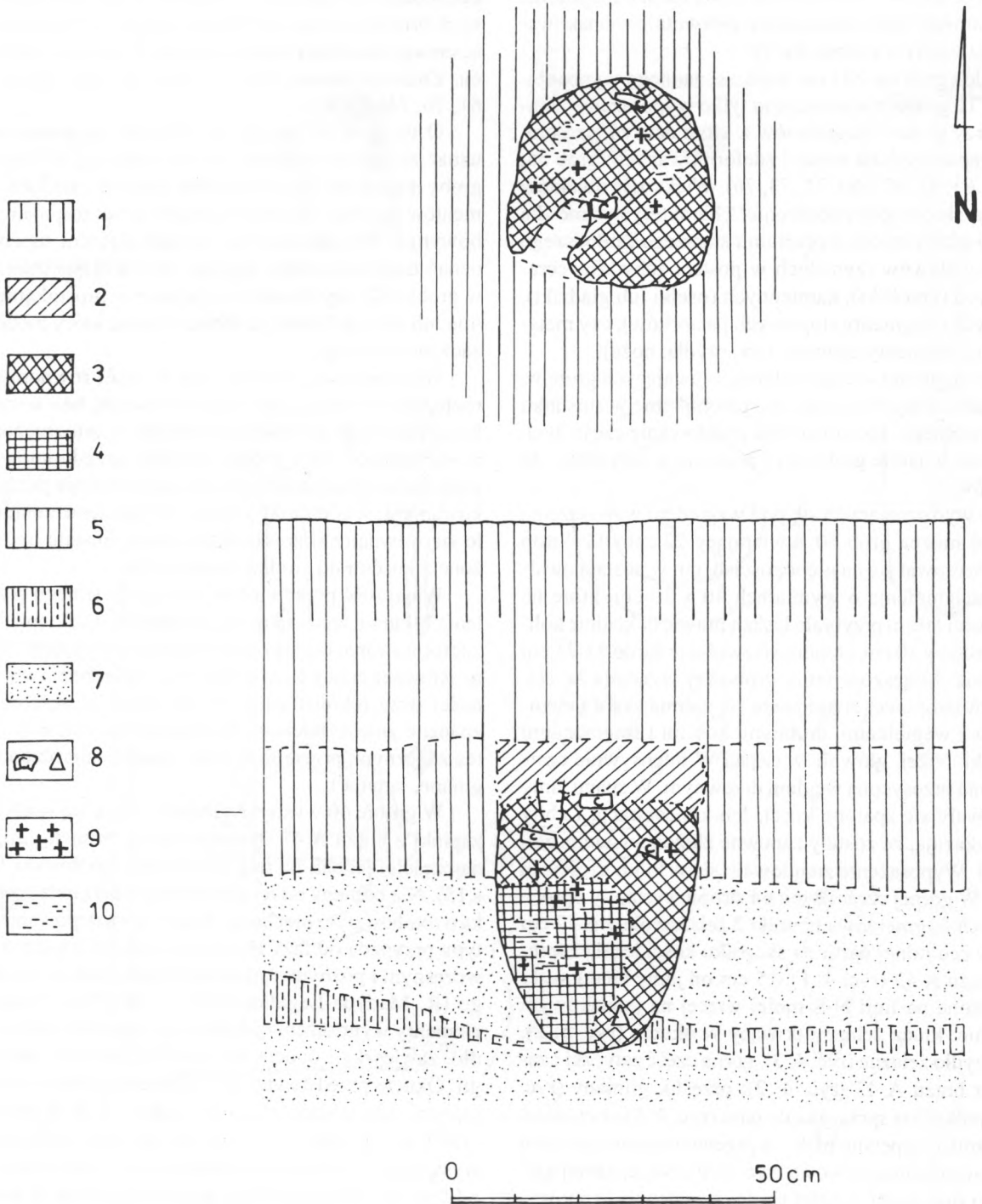
Charakter wypełniska jest również różnicowany. Z jednej strony można wyróżnić jamy o intensywnie czarnej ziemi przesyconej węglem drzewnym (nr 60, 61, 66, 74, 76, 78, 80, 82) podczas gdy inne mają wypełnisko szare lub szaro-brunatne, czy brunatno-szare, niezbyt odznaczające się od brunatnego piasku, w który są wkopane (nr 56, 57, 58, 63, 71, 79). Kości występowały w róż-

Ryc.1. Kraśnik-Piaski, stan. 2. Plan przebadanej w 1999 r. części cmentarzyska.

Ryc. 2. Kraśnik-Piaski, stan. 2. Lokalizacja obiektów z badań 1997-1999.

Ryc. 3. Kraśnik-Piaski, stan. 2. Plan stropu (a) i przekrój (b) grobu 60; 1 – humus, 2 – ziemia szara, 3 – ziemia ciemnoszara z węglem drzewnym, 4 – ziemia czarna przesycona węglem drzewnym, 5 – żółty piasek, 6 – biały i jasnożółty piasek calcowy, 7 – brunatny zgliniony piasek, 8 – ceramika, 9 – spalone kości, 10 – węgle drzewne.

nej ilości, od kilkunastu do kilkuset, przy czym na ogół były przemieszane z zawartością wypełniska jamy z koncentracją w partii środkowej i spągowej. Tylko trzy lub cztery (nr 60, 64, 77) zawierały kości bardzo zespolone, zbite, niewątpliwie umieszczone pierwotnie w opakowaniu organicznym (woreczku ?).

Jeden grób (nr 81) nie zawierał żadnego wyposażenia. W 11 grobach stwierdzono tylko wyposażenie ceramiczne w postaci fragmentów z kilku naczyń, częściowo przepalonych na stosie i zdeformowanych (grób 55, 58, 59, 63, 65, 67 - 69, 71, 73, 76). Większość obiektów posiada skromne wyposażenie, charakterystyczne dla kultury przeworskiej z przełomu starszego i młodszego okresu wpływów rzymskich w postaci zabytków ceramicznych (prześliki), kamiennych (osełki lub gładziki), szklanych (fragmenty stopionych paciorków), czy metalowych (fragmenty zapinek, igły, szydła, noże).

Przynajmniej w części płycej zalegających grobów, wyposażenie można uznać za niekompletne w stosunku do pierwotnego, co potwierdza znajdowanie części tych zabytków w jamie grobowej i poza nią w odległości do 2 metrów.

Do wyróżniających się pod względem wyposażenia zaliczyć można grób 60 zawierający 22 zabytki. Strop jamy zarysował się na głębokości 40 cm w postaci owalnego zaciemnienia o wymiarach 40 x 30 cm, które na głębokości 50 cm przybrało kształt prawie dokładnie kolisty o średnicy 30 cm, stopniowo zężając się do 22-23 cm przy dnie. Miąższość jamy grobowej wynosiła 40 cm. W partii stropowej znajdowała się ziemia szara i ciemnoszara z węgielkami, drobnymi kośćmi i fragmentami ceramiki. Niżej, głównie w części W intensywnie czarna ziemia przesycona węglem drzewnym. W spągu jamy znajdowały się spalone kości. Ich koncentracja i zbity układ ukazują, że zostały zapewne złożone w woreczku (ryc. 3). Wyposażenie znajdowało się w kilku częściach grobu. W górnej części 8 cm od stropu wystąpiły oprócz drobnych fragmentów ceramiki 2 żelazne okucia. 12 cm niżej w centralnej partii na skupisku kości leżała zapinka z brązu A 43 (ryc. 4: 1), 15 cm od jamy znajdowały się ułożone na linii N-S mniej więcej na jednakowym poziomie: klucz żelazny tkwiący w okuciu (ryc. 5: 2), obok szydło żelazne (ryc. 4: 3), górna część zatyczki i zapinka z brązu A 43 (ryc. 4: 2), prześlik gliniany (ryc. 4: 5) i półkolista sprzączka do pasa (ryc. 4: 8) oraz szpon drapieźnika, zapewne ptaka, z przewierconym otworem pod powierzchnią stawową (ryc. 4: 9). Na tej samej głębokości oraz niżej w całej części przydennej jamy wystąpiły liczne fragmenty stopionych paciorków z nieprzezroczystego szkła, bardzo źle zachowane paciorki bursztynowe i kilkadziesiąt fragmentów ceramiki. Spośród paciorków szklanych zachowały się najlepiej 2 cylindryczne zapewne okazy z białej nieprzezroczystej masy (ryc. 4: 6, 7), 1 biało-niebieski wisior lub stopione ze sobą 3 różnokolorowe paciorki (ryc. 4: 10) oraz 1 egzemplarz segmentowy. Paciorki bursztynowe dochodziły pierwotnie

do 8-9 mm długości, śladowo zachowane powierzchnie zewnętrzne pochodzą z okazów kolistych lub owalnych oraz o wielobocznej powierzchni. Fragmenty ceramiki pochodzą przynajmniej z 3 naczyń: 2 waz o cienkościennych brunatnych powierzchniach (ryc. 5: 1) oraz grubościennego naczynia z zachowanym 1 guzkiem na brzuścu. Zbliżone charakterem i wyposażeniem były groby 61, 70, 74, 80, 82.

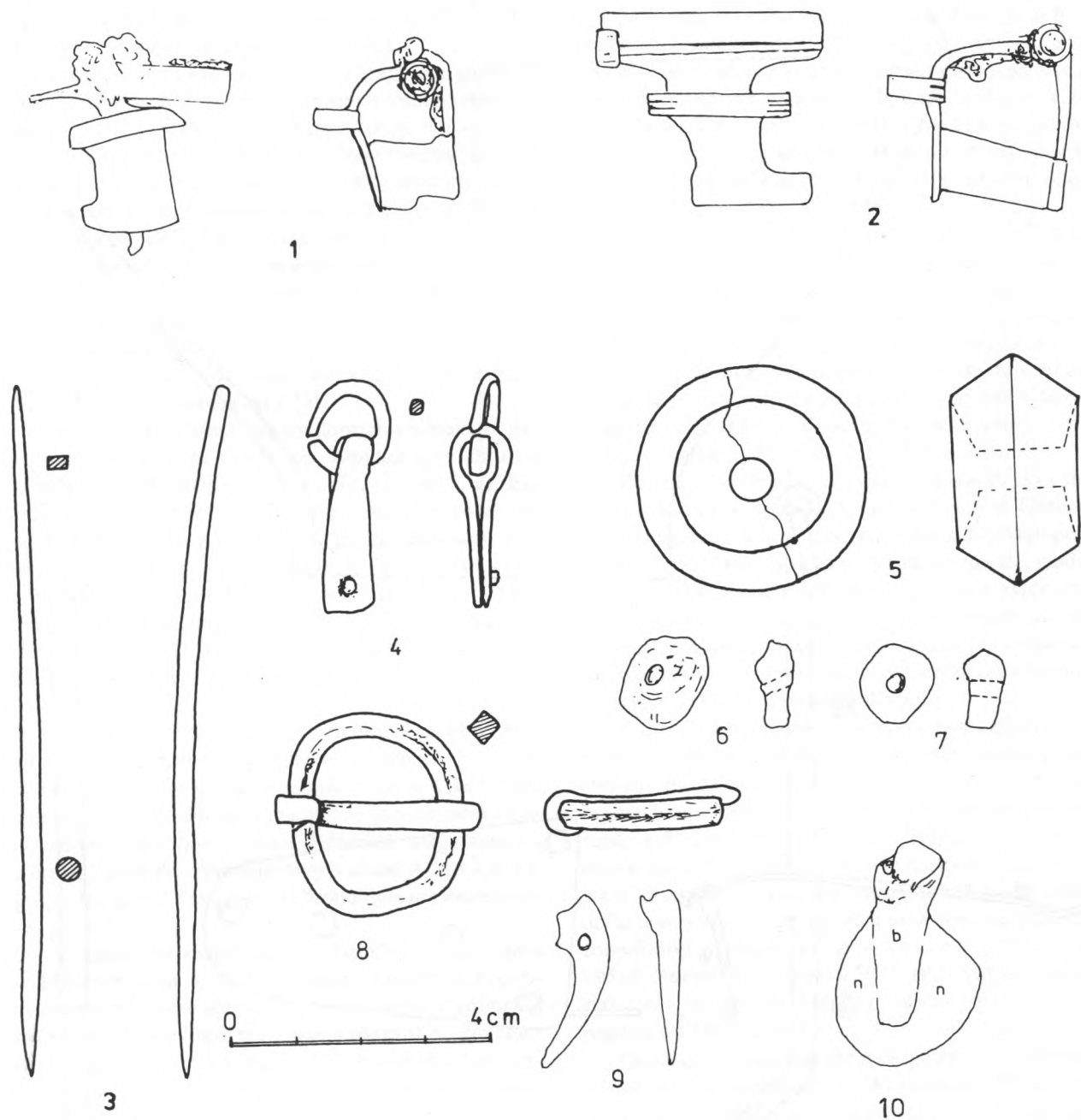
O ile grób 60 można ze względu na wyposażenie uznać za typowo kobiecy, o tyle trudniej jest wyróżnić groby męskie ze względu na brak typowo „męskich” elementów (grot czy brzytwy wystąpiły poza zespołami grobowymi). Prawdopodobnie za taki element można by uznać masywne kółko żelazne (od rękojeści miecza ?) w grobie 62, czy dwudzielną klamrę o prostokątnej ramie lub nit o półkolistym łebku z brązu, który może być zaczepem ostrogi.

Wyposażenie grobowe jest na ogół równomiernie rozłożone w jamie lub kilku miejscach, bez wyraźnej koncentracji. W przypadku pochówków umieszczonych w woreczkach, to w grobie 64 układ przedmiotów wyposażenia wskazywałby na ich umieszczenie poza opakowaniem, w grobie 77 z kolei wyposażenie znajdowało się wewnątrz skupiska kości, więc musiało być włożone z kośćmi do środka opakowania.

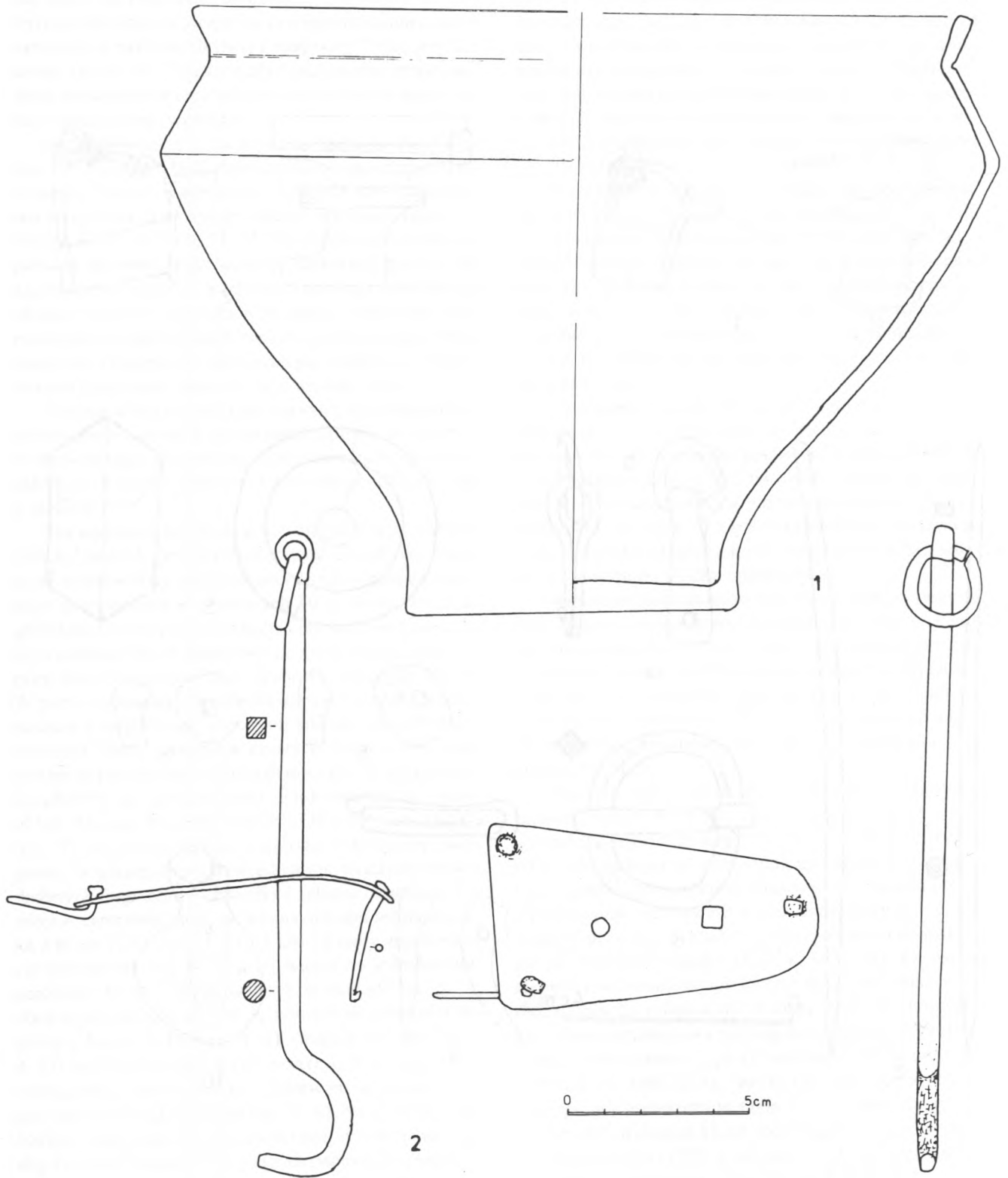
Większość przedmiotów nosi ślady silnego przepalenia w ogniu, znaczna część przedmiotów szklanych jest zdeformowana, trudna do określenia pierwotnego kształtu. Również ceramika w kilku przypadkach sprawia trudności przy rekonstrukcji rysunkowej, ze względu na znaczne zniekształcenie. W mniejszym zakresie, choć też znacznym, przedmioty były rytualnie niszczone (zaginane, łamane).

W grobie 60 wystąpiły dwie różniące się wielkością zapinki z brązu A 43 datowane na rozwiniętą fazę B2, najczęściej jednak na fazę B2/C1 (K. Godłowski 1971, s. 15). Nie odbiega od tej chronologii półkolista sprzączka o romboidalnym przekroju. Masowe występowanie tego typu przypada od fazy B2, nieco rzadziej występują we wczesnym i późnym stadium późnego okresu rzymskiego (R. Madyda-Legutko 1977, s. 367-368). Pozostałe elementy wyposażenia jak klucz z okuciem zamka, szydło, zawieszka i okucia nie wnoszą wiele do chronologii. Okucie przedstawia egzemplarz trójkątny o zaokrąglonym wierzchołku typu 10 według A. Kokowskiego (1997, s. 13, tabl. 6: 9). Jest to typ dość powszechnie występujący zwłaszcza w fazie B2/C1, choć znany już od fazy B1. Również klucz prezentujący typ A według A. Kokowskiego (1997, s. 14, tabl. 18, A) należy do form najczęściej występujących w fazach B2b-B2/C1.

Paciorki szklane występujące dość licznie w grobie są mocno zdeformowane. Dwa paciorki z białej masy szklanej zbliżone do I grupy, 6 typu M. Tempelman-Maczyńskiej (1985, s. 27), są datowane dość szeroko. Podobnie stwierdzone w kilku przypadkach paciorki segmentowe znane są w szerokim przedziale chronologicz-

Ryc. 4. Wyposażenie grobu 60. 1-2 – brąz, żelazo, 3-4, 8 – żelazo, 5 – glina, 6, 7 – szkło nieprzezroczyste białe, 10 – szkło nieprzezroczyste białe (b) i niebieskie (n), 9 – kość.

Ryc. 5. Kraśnik-Piaski, stan 2. Wyposażenie grobu 60; 1 – glina, 2 – żelazo.

nym (M. Tempelman-Maczyńska 1985, s. 19, tabl. 2: 91-103; A. Kokowski 1991, s. 144-145). Na uwagę zasługuje natomiast szpon drapieźnika z przewierconym otworem. Jest to bardzo rzadki egzemplarz. Jedyne prawie identyczny okaz pochodzi z grobu IV w Starachowicach, datowanego na fazę B2 (J. Rogatko 1994, s. 345, ryc. 3c). Stanowił on zapewne element naszyjnika.

Zrekonstruowane rysunkowo naczynie z grobu 60 należy do powszechnie występujących form na stanowiskach kultury przeworskiej. Reprezentuje typ II, 3 według T. Liany (1970, s. 438) charakterystyczny dla całego okresu wczesnorzymskiego. Licznie zbliżone naczynia wystąpiły na Lubelszczyźnie w Opoce (J. Szarek-Waszkowska 1971; M. Stasiak 1994, ryc. 8a, 13a, 14b, 22) i Gościeradowie (A. Niewęglowski 1982, ryc. 4, 5, 10a, 12f) w zespołach datowanych na fazy B2-C1. Według A. Niewęglowskiego (1982, s. 91) najpowszechniej występują w fazie B2.

Wstępnie grób 60 można datować tylko w ramach faz B2b-B2/C1 a nawet do C1a.

W innych obiektach bardzo dobrym wyznacznikiem chronologicznym są fibule, np. zapinka typu Brzeście w grobie 77 (B. Balke 1976, s. 178, ryc. 40 a, c). Egzemplarz z Kraśnika ma cylinderek na sprężynce, podobnie jak zabytek z Brześcia czy grobu 78 w Strobiniu, gdzie wystąpił z zapinką A 132 (B. Abramek 1985, s. 75, tabl. XII, 1, 3, 6). Podobny egzemplarz, ale bez cylinderek wystąpił w Opoce z 2 zapinkami A 72 (E. Szarek-Waszkowska 1971, tabl. XXXVI, 5, 6). Datowane egzemplarze należy odnieść do fazy B2b (A. Kokowski 1991, s. 109-110).

W grobie 70 interesujący jest fragment zapinki z brązu z VI grupy Almgrena zbliżony do typu 161, co pozwala umieszczać go najwcześniej w fazie C1a OWR, a nawet C1b – choć byłby to najpóźniejszy element chronologiczny na cmentarzysku. Również druga zapinka z brązu z zespołu – miniaturowy wariant A 128 lub VII grupy Almgrena wskazuje na chronologię nie wcześniejszą jak C1a.

W grobie 80 znajdowała się zapinka z brązu odpowiadająca typowi A 38-39 z II grupy Almgrena. Podobny okaz ale o zasłoniętej sprężynie wystąpił w grobie 31 w Opoce. Chronologię tego okazu określił R. Wołagiewicz (1981, s. 146, 167) na fazę B2. Na terenie Lubelszczyzny należałoby ją uznać za import z obszaru kultury wielbarskiej w fazie B2b.

Na fazy B2-C1a należy datować też inne zapinki z cmentarzyska, jak różne warianty typu A 128, czy oryginalną kolankowatą fibulę z brązu zbliżoną do typów A 132-136, wskazującą raczej najwcześniej na fazę B2/C1.

Sprzączka z grobu 70 nawiązuje do dwudzielnych sprzączek o dwudzielnej ramie. Należą one do dość powszechnych w grobach z bronią poczynając od fazy B2 (raczej rozwinięte stadium) i trwają do początku okresu

późnorzymskiego. W młodszym stadium tego okresu są znacznie rzadsze (R. Madyda-Legutko 1977, s. 392).

Ceramika wystąpiła wyłącznie we fragmentach, jest przepalona, zdeformowana, niejednokrotnie trudna do rekonstrukcji rysunkowej.

Miseczka z grobu 66, mocno profilowana, o brzuścu przechodzącym prawie nieznacznie w dno, ma analogie w Gościeradowie w grobie 2 datowanym na fazę B2, choć należy na tym stanowisku do form rzadkich (A. Niewęglowski 1982, ryc. 5e, s. 94). Znacznie liczniej wystąpiły w Opoce w grobach datowanych na fazy B2-B2/C1 (E. Szarek-Waszkowska 1971, s. 130; M. Stasiak 1994, s. 64, ryc. 20a, 34d, 484).

W kilku przypadkach zarejestrowano fragmenty przydenne na krótkich i dłuższych pustych nóżkach, zapewne z naczyń wazowatych lub pucharków. Naczynia te mają bliskie analogie na pobliskim cmentarzysku w Gościeradowie (A. Niewęglowski 1982, s. 61 i n.) w grobach datowanych na fazy B2-C1. Bardzo zbliżona forma na prostej nóżce wystąpiła też w grobie 6 datowanym na fazę B2/C1, podobne w Wymysłowie oraz w Opoce, grób 3 (M. Stasiak 1994, ryc. 3a).

Również pozostałe naczynia z cmentarzyska mają wiele analogii w pobliskich nekropoliach w Gościeradowie i Opoce oraz na licznych obiektach z Małopolski i Mazowsza. Z reguły są to naczynia wazowate, rzadziej misy, cienkościennie o brunatnych, gładkich, mączystych powierzchniach. Dość licznie występują fragmenty cienkościennych, małych naczynek, o trudnej w większości do rekonstrukcji formie. Mało jest ceramiki czernionej i o wypolerowanych powierzchniach.

Z form zdobionych, procentowo nielicznych w stosunku do okazów pozbawionych ornamentacji, warto zwrócić uwagę na fragment z zachowanym uchem o czarnej, wypolerowanej powierzchni, zdobionej nad załomem rzędem dwóch naprzeciwległych żłobków z grobu 74, oraz zrekonstruowane rysunkowo naczynie z grobu 57 – waza o łagodnym załomie brzuśca, zdobiona rzędem dołków w górnej części brzuśca oraz powyżej dna. Zbliżone formy wystąpiły m. in. w Opoce w grobie 25, 27 i 95 (E. Szarek-Waszkowska 1971, tabl. XLIV, 3; M. Stasiak 1994, ryc. 48, 49, 54a, 61), Gościeradowie (A. Niewęglowski 1982, s. 91).

Generalnie ustalenia chronologiczne nie odbiegają od dokonanych wcześniej (Z. Wichrowski 1999, s. 119). Większość obiektów posiadających cechy pozwalające datować, wskazuje na ich funkcjonowanie w ramach faz B2b-C1a. Na użytkowanie cmentarzyska nawet w fazie C1b mogłaby wskazywać obecność fibuli VI grupy Almgrena w grobie 70. Świadczy to o dość krótkim okresie egzystowania cmentarzyska i jego porzuceniu w fazie C1b wraz z pojawieniem się większej ilości elementów świadczących o kontaktach z kulturą wielbarską.

Badania były finansowane przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Lublinie.

LITERATURA

- Abramek B.**
1985 Wielookresowe cmentarzysko ciałopalne w Strobinie na stanowisku 4 w woj. sieradzkim, „Sieradzki Rocznik Muzealny”, t. 2, s. 53-79.
- Balke B.**
1976 Cmentarzysko z okresu rzymskiego w Brzeźcach, powiat Białobrzegi, WA, t. 41, s. 155-209.
- Godłowski K.**
1971 Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku, MSiWŚ, t. 4, s. 7-238.
- Kokowski A.**
1991 *Lubelszczyzna w młodszym okresie przedrzymskim i w okresie wpływów rzymskich*, Lublin.
1997 *Schlossbeschlüge und Schlüssel im Barbaricum in der Römischen Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit*, Lublin.
- Liana T.**
1970 Chronologia względna kultury przeworskiej w wczesnym okresie rzymskim, WA, t. 35, s. 429-491.
- Maciejewski H.**
1992 Skandynawskie elementy kulturowe na Pomorzu Zachodnim z okresu wędrówek ludów (2 poł. IV, pocz. V w.), PArch., t. 40, s. 71-95.
- Madyda-Legutko R.**
1977 Sprzączki i okucia pasa na ziemiach polskich w okresie rzymskim, MSiWŚ, t. 4, s. 351-412.
- Niewęglowski A.**
1982 Cmentarzysko kultury przeworskiej z okresu rzymskiego w Gościeradowie, gm. loco, woj. tarnobrzeskie, Spr.Arch., t. 33, s. 61-98.
- Rogatko J.**
1994 O niektórych kategoriach wyrobów kościanych i rogowych w obrębie kultury przeworskiej, Kul. przew., t. I, s. 343-361.
- Stasiak M.**
1994 Ceramika z cmentarzyska kultury przeworskiej w Opoce, Kul. przew., t. 2, s. 1-165.
- Szarek-Waszkowska E.**
1971 Cmentarzysko kultury przeworskiej w miejscowości Opoka, pow. Puławy, St. Mat. Lub., t. 5, s. 79-186.
- Tempelman-Maczyńska M.**
1985 *Die Perlen der römischen Kaiserzeit und der frühen Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum*, Mainz am Rhein.
- Wichrowski Z.**
1999 Badania ratownicze na cmentarzysku kultury przeworskiej w Kraśniku-Piaskach, stan. 2, woj. lubelskie, APŚ, t. 4, s. 119-122.
- Wołagiewicz R.**
1981 Kultura wielbarska – problemy interpretacji etnicznej, [w:] Problemy kultury wielbarskiej, Słupsk, s. 79-108.

ZBIGNIEW WICHROWSKI

**RESCUE EXCAVATIONS AT A CEMETERY OF THE PRZEWORSK CULTURE IN KRAŚNIK-PIASKI,
SITE 2, LUBLIN VOIVODSHIP**

The third season of excavations at this site aimed at determining the perimeters of the cemetery and covering the remaining unexcavated area. It was possible to capture the north-eastern, southern, and quite probably northern limits of the cemetery. The southern part was destroyed by sand extraction and later levelling of the extraction area. In 1999, the total of 28 pit graves were explored. Among the 82 known graves, only two were urn graves. The dominating type of graves are grave pits measuring 50-60 cm in diameter, and having a brown-grey filling. The filling of ten graves was intensively black and contained charcoal. The thickness of the pits does not exceed 40 cm.

The grave goods are mostly limited to a certain amount of potsherds coming from a few vessels, carrying the signs of charring, and a few metal items. Grave No. 60 was exceptional in that it contained 22 artefacts including 2 bronze brooches of

the A.43 type, melted glass beads, an iron mounting and a bolt for a wooden casket lock, a key, a couple of casket mountings, a belt buckle, an awl, and tens of fragments of pottery from 3 vessels. Graves 61, 70, 74, 80 and 82 were not as richly furnished.

The chronology of the features agrees with that determined in the previous seasons. The majority of the artefacts, such as the brooches A.92-93 of the Brzeście type, A.43, and those similar to A.38-39, point to the chronology within phases B2b – C1a of the Roman period. The presence of the fibula of group VI after Almgren may suggest the functioning of the cemetery until phase C1b. The existence of the cemetery ends with the appearance of traces suggesting contacts with the Wielbark culture.